

Slecht rapport over ziekteverzuim negeert overvloedig bewijs dat mensen beter worden door weer snel aan het werk te gaan

Posted on 24 januari 2026 by Eduard Bomhoff

Vorige maand verscheen een groot ambtelijk rapport over 'werk en inkomen naar arbeidsvermogen'. Dat moest vooral gaan over terugkeer naar werk voor mensen met een burn-out, een depressie of een andere psychische klacht. In plaats daarvan ging het over het bewaren van het evenwicht tussen vijf ministeries die bijna uitsluitend financiële ambtenaren hadden afgevaardigd. Die wilden niet zien dat tienduizenden zieke mensen, die thuis zitten maar beter kunnen werken, belangrijker zijn dan een wapenstilstand tussen vijf ministeries.

Werk is essentieel voor herstel

Vroeger ging het bij ziekte en arbeidsongeschiktheid om patiënten met een breuk of een gescheurde enkel van het sporten of motorrijden, of werknemers die op het

werk een ongeluk hadden gekregen. Dan moet een dokter vertellen wanneer ze weer veilig kunnen werken. Tegenwoordig zijn het veel jonge vrouwen die een 'burn-out' claimen. Die hebben allereerst iemand nodig die ze helpt om zo snel mogelijk weg te komen van alleen thuis zitten met Netflix. Patiënten met psychische klachten genezen vaak het snelst wanneer ze kunnen omgaan met collega's op het werk.

'De meeste mensen met psychische aandoeningen willen vooral aan het werk. Ze melden in onderzoek consequent dat werk een essentieel en centraal onderdeel is van hun herstelproces. Daarom vragen zij hulp om weer te gaan werken.' (Drake en Bond, 2023).

'Hippocrates (400 v Chr) wist al dat werk goed is voor de gezondheid. Onderzoek in de moderne tijd heeft duidelijk aangetoond dat werken gezonder maakt en dat mensen zeker worden van werkloosheid. Dat geldt ook voor mensen met psychische klachten.' (Drake en Wallach, 2020).

Ook in Nederland benadrukken de deskundigen het grote belang van werk. In haar oratie zei Sandra Brouwer, hoogleraar Sociale Geneeskunde: 'Bekend is dat zonder werk thuis zitten de gezondheid niet bevordert. Sterker nog, waarschijnlijk worden mensen zieker, stijgen de zorgkosten en neemt de druk op het sociale stelsel verder toe. Oftewel, een slechte uitkomst voor iedereen.'

Vier citaten

De samenwerkingsorganisatie 'Sterk door werk' krijgt subsidie om mensen met psychische problemen te helpen volgens het goedwerkende principe 'first place, then train' (afkorting: IPS, individuele plaatsing en steun): 'Bij het zoeken naar werk staan de wensen van de werkzoekende centraal. Het doel is om werk te vinden dat past bij de kwaliteiten, voorkeuren, behoefte en ervaringen van de werkzoekende. Deze zijn leidend Bij IPS start je direct met werken: het zogenaamde 'first place, then train'-principe. Als het nodig is, volgt training op het werk. De IPS-trajectbegeleider helpt de cliënt ook met vragen over de gevolgen van betaald werk voor zijn of haar uitkering of toeslagen'.

Waarom nu al vier citaten? Wel, uw columnist moest op zoek naar wijze woorden op een terrein buiten zijn competentie. Maar, zoals het spreekwoord zegt, 'zelfs een blinde eekhoorn vindt nog wel eens een beukenoot'. En ik breng dan wel geen

eigen expertise over het onderwerp, maar ik kan nog wel intelligent zoeken in de wetenschappelijke literatuur naar effecten van 'first place, then train'.

Experts delven onderspit

Jammer genoeg hebben de vijftien ambtenaren maar heel weinig beukennoten gevonden. Niet verrassend. Wat weten de vijf financiële expert-ambtenaren van Financiën, Economische Zaken en Algemene Zaken van sociale geneeskunde? Dat had in elk geval beter horen te zijn bij de vier werkgroepsleden die het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid mocht afvaardigen. Helaas, van hen was Gijs Roelofs de enige met expertise. Roelofs had één medestrijder aan prof Jonneke Bolhaar van het Centraal Planbureau. Maar samen dolven ze het onderspit tegen de overige dertien leden van de werkgroep.

Geen wonder dat 'First place, then train' minder dan één pagina en één literatuurverwijzing krijgt in een rapport van 176 bladzijden en dat het werk van prof Sandra Brouwer en haar Groningse collega prof Ute Bultmann nergens wordt gebruikt. Tientallen relevante studies van deze twee belangrijkste Nederlandse experts op het gebied worden over het hoofd gezien door een commissie met zes financiële ambtenaren en drie ondeskundige secretarissen.

Mensen moeten jaren wachten

NRC vat het rapport op 13 december samen: 'Opvallend is dat het rapport vooral volstaat met bezuinigingsopties'. *De Telegraaf* (13 december) benadrukt dat de keuringsartsen geen tijd hebben en mensen jaren laten wachten. Naar voor wie moet wachten en duur voor werkgevers die loon moeten doorbetalen. Maar het punt van 'first place, then train' is juist dat mensen die uit een burn-out of een depressie willen komen niet zitten te wachten op een uitvoerig medisch rapport, maar op snelle hulp terug naar werk.

Makkelijke oplossing: lagere uitkeringen

Die financiële ambtenaren van vijf ministeries krijgen natuurlijk opdracht om vooral te zorgen dat hun ministerie niet de schuld krijgt van de problemen. Maar helaas is er geen ministerie van belastingbetalers en dus wordt de makkelijke oplossing gekozen: lagere uitkeringen volgens een formule waarbij er dan ook minder werk is voor de uitkeringsambtenaren en de verzekeringsartsen bij de overgang van de ene

uitkering naar de volgende.

Eenvoudig gesteld: er komen duidelijk meer mensen (vooral jonge vrouwen) die een uitkering claimen vanwege burn-out, depressie of een andere psychische klacht. Dan is de eenvoudigste oplossing om de gemiddelde uitkering wat te verlagen zodat het product van het aantal uitkeringen en de gemiddelde uitkering niet te veel stijgt. Typisch een oplossing die financiële ambtenaren kunnen bedenken en die mooi vermijdt om in te gaan op de inhoud.

De hierboven al geciteerde prof Gary Bond heeft met vijf medeauteurs vier zorgvuldige experimenten met 'First place, then train' (IPS) nog eens [samengevat](#). Alle rapporten beschreven jongere werknemers met psychische klachten. Van degenen die IPS-hulp kregen was 58 procent weer aan het werk, vergeleken met 34 procent van de mensen die niet zulke hulp kregen om weer zo snel mogelijk aan het werk te gaan.

Nog een of twee verkiezingen nodig

Intussen zitten in Nederland tienduizenden jonge werknemers thuis met burn-out en zijn werkgevers bang om ze een kans te geven vanwege de twee jaar doorbetaling van loon bij ziekte. De VVD wil die twee jaar wel veranderen, maar CDA en D66 niet. We hebben nog een, misschien twee, verkiezingen nodig om deze verdrietige situatie verstandig aan te pakken. Tot die tijd zitten te veel mensen eenzaam thuis.

Wynia's Week brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, **156 keer per jaar**, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. [Doet u \(weer\) mee?](#) Hartelijk dank!